

Disney

حذف ویدئوهای یوتیوب به درخواست دیزنی

شرکت دیزنی با ارسال نامه‌ای رسمی از گوگل خواسته، ده‌ها ویدئوی تولیدی هوش مصنوعی که در آن‌ها از شخصیت‌های متعلق به این استودیو استفاده شده بود را از پلتفرم یوتیوب حذف کند. دیزنی می‌گوید گوگل این ویدئوها را بدون مجوز و با بهره‌گیری از ابزارهای هوش مصنوعی از جمله ابزار تولید ویدئوی Veo ساخته است. براساس این نامه، ویدئوهایی با حضور شخصیت‌هایی مانندمیکي ماوس، ددپول و کاراکترهایی از مجموعه‌های «جنگ ستارگان» و «سیمپسون‌ها»، مشمول نقض حق نشر تشخیصی داده شده‌اند. گوگل به درخواست دیزنی پاسخ مثبت داده است. این اقدام هم‌زمان با اعلام توافق دیزنی و اپن‌ای‌آی برای صدور مجوز استفاده از حدود ۲۰۰ شخصیت دیزنی در ابزار «سورا» صورت گرفته است. دیزنی همچنین از گوگل خواسته، تدابیر فنی لازم برای جلوگیری از تولید شخصیت‌های این شرکت توسط ابزارهای هوش مصنوعی و استفاده از آن‌ها در آموزش مدل‌ها را اعمال کند.

عکس: آپا

پس دادن جایزه یوروویژن برای حمایت از فلسطین

نمـو، برنده مسابقه آواز یوروویژن ۲۰۲۴، در اعتراض به دادن مجوز حضور اسرائیل در دوره بعدی این رقابت‌ها، جایزه خود را به برگزارکنندگان بازگرداند. این خواننده سونیسی که سال گذشته با قطعه «گد» در فینال یوروویژن در مالمو سوئد به مقام نخست دست یافته بود، گفته که پس دادن جایزه‌اش، اقدامی اعتراضی به تصمیم اتحادیه پخش اروپا (EBU) است که حضور اسرائیل در یوروویژن ۲۰۲۶ را تأیید کرده است؛ تصمیمی که به تحریم این رقابت از سوی اسپانیا، هلند، ایرلند، اسلوونی و ایسلند انجامید. نمو در بیانیه‌ای گفت ارزش‌هایی مانند وحدت، شمول و کرامت انسانی که یوروویژن بر آن تأکید می‌کند، با ادامه جنگ در غزه و تصمیم برگزارکنندگان، در تضاد است. هم‌زمان چارلی مک گتیگان، برنده یوروویژن ۱۹۹۴ نیز اعلام کرد، در همبستگی با مردم فلسطین قصد دارد که جایزه خود را بازگرداند.

عکس: آپا

اعلام نامزدهای جایزه سینمایی لومیر

نامزدهای سی‌ویکمین دوره جوایز «لومیر»، فصل جوایز سینمایی فرانسه، اعلام‌شده که در آن فیلم «بیگانه» ساخته فرانسوا اوزون با کسب شش نامزدی در صدر قرار گرفت. این فیلم، اقتباسی از زمان مشهور آلبر کامو، در بخش‌های بهترین فیلم، کارگردانی، بازیگر مرد، فیلمنامه، فیلمبرداری و موسیقی متن نامزدشده است. فیلم «موج نو» ساخته ریچارد لینکلتر نیز که ادای دینی سیاه‌وسفید به جنبش موج‌نوی سینمای فرانسه است، با پنج نامزدی در جایگاه دوم قرار دارد. فیلم‌های «پرونده ۱۳۷» اثر دومینیک مول و «طاق بزرگ» ساخته استفان دموستیه نیز هرکدام چهار نامزدی به‌دست آورده‌اند. جودی فاستر برای بازی به زبان فرانسه در فیلم «زندگی خصوصی»، نامزد بهترین بازیگر زن شده و در این بخش با ایزابل هوپر رقابت می‌کند. جوایز لومیر که به‌عنوان معادل فرانسوی گلدن گلوب شناخته می‌شوند، با رأی روزنامه‌نگاران بین‌المللی از ۳۶ کشور اهدا می‌شوند و مراسم آن ۱۸ ژانویه در پاریس برگزار خواهد شد.

فرهنگ

CULTURE

۱۴

نامیرای کتابداری

گفت‌وگو با علی‌اشرف صادقی، علی‌دهباشی، اسدالله امرایی و مجتبی‌حسینی درباره **کامران فانی** که دیروز درگذشت

عکس: آپا

مهسا طاعتی

خبرنگار گروه فرهنگ

کامران فانی، نویسنده، مترجم، کتاب‌دار، نسخه‌پژوه و عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی پس از سال‌ها نقش‌آفرینی در فرهنگ مکتوب ایران، روز گذشته در ۸۱ سالگی درگذشت. یکی از چهره‌های بی‌بدیل تاریخ فرهنگ معاصر ایران که پایه‌های پنهان اما استوار و نامیرای زبان و ادب فارسی را پایه‌ریزی و بیش از شش‌دهه از عمر خود را وقف کتاب، زبان و فرهنگ فارسی کرد. او که چهره برجسته کتابداری مدرن در ایران بود، خود را به‌عنوان دارنده ژن کتاب معرفی می‌کرد و به اولقب آقای کتابدار داده بودند. این شیفته کتاب و کتابخوانی با ترجمه‌های دقیق و خوش‌خوان، نقش‌آفرینی در پروژه‌های بزرگ دانشنامه‌ای، سامان‌دهی دانش در حوزه کتابداری و همراهی بی‌دریغ با مترجمان و پژوهشگران، میراثی جاودان از نگاه معتدل و غیرافراطی به زبان فارسی به‌جا گذاشت. علی‌اشرف صادقی، علی‌دهباشی، اسدالله امرایی و مجتبی‌حسینی در این گزارش درباره ابعاد گوناگون شخصیت علمی و فرهنگی فانی صحبت کردند. آن‌ها از مترجمی گفتند که کاشف ادبیات جهان بود، کتابداری که ساختارهای دانشی قابل اعتماد را بنا کرد و انسانی فروتن و اخلاق‌مدار که راه اعتدال را به منش فرهنگی تبدیل کرد.

▼ مترجم اعتدال در زبان فارسی

علی‌اشرف صادقی، زبان‌شناس، استاد دانشگاه، عضو شورای علمی دایره‌المعارف بزرگ اسلامی و عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی در گفت‌وگو با هم‌میهن، نگاه کامران فانی

به زبان فارسی و ترجمه را یک نگاه معتدل توصیف کرد. نگاهی که به‌دنبال اعتدال در زبان و نه فارسی‌گرایی و عربی‌گرایی افراطی است.

او درباره مهارت متمایز کامران فانی در ترجمه توضیح داد: «یکی از

سیدمهدی‌یار موسوی

خبرنگار فرهنگی

برخی آدم‌ها مثل مشهور اقیانوسی به عمق یک بند انگشت را نقض می‌کنند. نشان می‌دهند می‌توان هم عمیق بود، هم گسترده.

شایگان می‌گفت: دایره‌المعارف متحرک به‌راستی برانزده کامران فانی است ولی دانش فانی به هیچ‌وجه «دایره‌المعارفی» نیست. به‌سختی می‌توان اندیشمندی را پیدا کرد که این دو صفت را هم‌زمان در خود داشته باشد. با کامران فانی می‌شد از پزشکی تا هنر، از اروپایی‌رسانس یا روسیه قرن ۱۹، از تاریخ کتاب و کتابداری، از قرآن و تاریخ تشیع، از زمان و از شعر حرف زد و به‌طرز خارق‌العاده‌ای سخنانی از او

یادنامه نویسنده

سال‌ها با تلفظ فرانسوی وارد فارسی شده بود. بعدها، به‌دلیل ترجمه از انگلیسی، شکل‌هایی مثل «استرابو» هم دیده شد. ما بررسی می‌کردیم کدام شکل در فارسی رایج‌تر و پذیرفته‌شده‌تر است و همان را پیشنهاد می‌دادیم. همین مسئله درباره نام‌هایی مثل «پلوتون» هم وجود داشت.»

علی‌اشرف صادقی درباره اخلاق کاری کامران فانی نیز گفت: «از نظر اخلاق حرفه‌ای هرگز از زبان تند استفاده نمی‌کرد؛ بسیار مؤدب، افتاده و نرم‌خو بود. این روحیه سالم باعث می‌شد حتی در نقد اندیشه دیگران هم انصاف و میانه‌روی را رعایت کند. همیشه تلاش کرد تا از جاده عدالت و میانه‌روی خارج نشود و بیشترین تأثیر را در کتابداری ایران داشته است. کامران فانی و بهاء‌الدین خرمشاهی کتاب‌ها را در جاده اعتدال بردند و نه بر فارسی‌گرایی افراطی متکی بودند، نه عربی‌گرایی افراطی؛ بلکه همیشه یک‌زبان میانه‌را انتخاب می‌کردند.»

از نظر این زبان‌شناس برجسته، نثر پاکیزه و روشن، اعتدال در زبان، اخلاق علمی، ادب در نقد و ذوق زبانی از دیگر ویژگی‌های برجسته کامران فانی است.

▼ چهره‌بی‌تکرار

با درگذشت کامران فانی، یکی از عناصر مهم فرهنگ ایران در طول ۷۰ سال اخیر از دست رفت. علی‌دهباشی، ادب‌پژوه، نویسنده و

سر‌دبیر مجله‌بخار گفت‌وگوی خود با هم‌میهن

درباره کامران فانی را این‌گونه شروع کرد: «کامران فانی، جانشین ندارد و شاید قرن‌ی بگذرد تا بتوان برای او جانشینی پیدا کرد. او به‌مدد حافظه خدادادی، عشق وافر به مطالعه و کتاب، تا سال دوم دانشکده پزشکی تحصیل کرد و سپس به دانشکده ادبیات و کتابداری روی آورد.» دهباشی همچنین توضیح داد: «کامران فانی در تمام این سال‌ها نه‌فقط به‌زبان فارسی بلکه به چندین زبان دیگر، مطالعه و پژوهش کرد. حاصل کار او ۲۳ کتاب است. علاقه او به آنتوان چخوف موجب شد تا ترجمه‌های شاخصی از او ارائه دهد. از او در رشته موسیقی، کتاب سلوک روحی بت‌هوپون و در رشته کتابداری حدود شش جلد کتاب به‌جا مانده، همچنین ۳۳۶ مقاله از ترجمه و تألیف او از نطق نوبل پاپلون‌رودا گرفته تا مقاله‌ای که در باره استاد زریاب خویی نوشته است.» دهباشی درباره جهان ذهنی گسترده کامران فانی به صحبت‌های داریوش شایگان اشاره کرد: «در توصیف عشقی که کامران فانی به فرهنگ

می‌ورزد، و احاطه وسیعی که بر آن دارد، همواره تعبیر فرانسوی homme de Renaissance یا انسان عهد رنسانس را به یاد می‌آورم، یعنی مردانی که به همه علوم و معارف روزگار خود احاطه داشتند و به‌معنای واقعی کلمه علامه یا به‌زبان امروزی «فرهیخته» بودند. با کامران فانی می‌توان از تئوری بیگ‌بنگ تا فلسفه در فیزیک جدید، از فیزیک کوانتوم تا موسیقی قرون وسطای فرانسه و باروک ایتالیا، از نقاشی مکتب ونیز و مکتب هلندی‌های قرن هفدهم و از «رومیر» و «ولاسکر»، سخن گفت. بسا او می‌توان از قرآن، از عصر حجر، از نوسنگی، از ایتالیای قرن پانزدهم، از روسیه قرن نوزدهم و از آمریکا، سخن گفت و سخنان سنجیده و منسجم او را شنید. سخنانی که نشان از غور و اندیشیدن عمیق در همه خوانده‌ها و دانسته‌ها به‌مدد حافظه‌ای قوی و ذهنی منضبط دارد، خصلتی نادر که به‌ویژه نزد صاحب‌نظران ایرانی ـ که در یک رشته تبحر دارند و در رشته‌های دیگر عامی‌اند ـ یافتنی است. خصلتی که فانی را در ایران منحصر‌بفرد کرده و همراه با دیگر خصائل فانی، به او جهان‌بینی خاصی بخشیده است؛ جهان‌بینی‌ای متکی بر تعامل، تسامح، بردباری و بلندنظری.» دهباشی در بخش دیگری از صحبت‌های خود مطرح کرد که قدر فانی، نه در گذشته، نه در اکنون دانسته نشد. از نظر او، فانی مردی بود عاشق فرهنگ و عاشق خواندن تا آنجا که در شب بزرگداشت‌اش خود را این‌گونه توصیف کرده بود: «من تصور می‌کنم عشق به خواندن و مطالعه، یک امر ژنتیک در من باشد.»

▼ کاشف ادبیات جهان

اسدالله امرایی، نویسنده و مترجم معتقد است که کامران فانی در جایگاه مترجم، برای مترجمان جوان حکم درس‌نامه دارد. از نظر او، هرکدام از ترجمه‌هایش می‌تواند یک نمونه آموزشی باشد؛ چه از نظر وفاداری به متن و چه از نظر روانی زبان فارسی. این نویسنده و مترجم در گفت‌وگو با هم‌میهن درباره نقش و تأثیر کامران فانی در فرهنگ و ادب فارسی مطرح کرد: «کامران فانی در ترجمه، چهره‌ای شاخص بود؛ نه‌فقط به‌خاطر مهارت زبانی، بلکه

کامران فانی را شاید بتوان یکی از کم‌برسودترین محققان و پژوهشگران معاصر نامید. بیشتر سنخ کارهایش پشت‌صحنه‌ای بود و به‌نقل از یکی از همکارانش، عمر خود را الحظه‌ای تلف ارتقای پایه و منصب نمی‌کرد.

در کنار آثار تألیفی و ترجمه‌هایش از ادبیات نمایشی روسیه که یادگار همکاری‌های دوره جوانی او با حمیدیان است، فانی تأثیری بنیادین بر نظام کتابداری ایران گذاشت و از دیگر خدمات او، تلاش‌هایش برای بازنویسی و گسترش تاریخ ایران در نظام رده‌بندی تاریخ کنگره بود. به گفته نزدیکانش، دایره روابط فانی به‌سبب احاطه‌اش بر علوم و مطالعات گوناگون، زمینه‌های مختلف کاری و توانایی‌اش در هم‌اف‌شدن با آراء دیگران، دایره‌ای بزرگ بود، اما معدود افرادی بودند خود فانی و حرفش را درک می‌کردند تا جایی که گفته می‌شد، انزوا‌ی سال‌های پایان عمرش نیز نتیجه از دست‌رفتن همین اندک رفیقان از جمله شایگان بود. گرچه در این سال‌های آخر نیز در خانه سالمندان و بیمارستان کسی از او خبری نمی‌گرفت. اما اینکه فانی آگاهانه و عمدانه خود به‌دنبال نام نبود نیز دلیل دیگر و شاید اصلی‌ترین دلیل انزوا‌ی اوست. سوال دائمی که هرکس را که ذره‌ای با او در ارتباط بود متحیر می‌کرد، این بود که او چرا کمتر می‌نویسد؟ از چنین شخصی توقع می‌رود مجدداً پشت‌مجدل در صف انتشار داشته باشد و یا توجه به اینکه قلم‌اش نیز

شنید، حاکی از غور و ساعت‌ها زیست در کنار این مطالب.

چیزی که فانی را از باقی محققان متمایز می‌کرد این بود که او علاوه بر شناخت ایزه‌های عمیق مطالعاتی، رابطه‌دان هم بود. در ذهن‌اش گزاره‌های مختلف در کلی منسجم نظام‌مند می‌شدند و او روابط حاکم بر سازوکار تعامل آن‌ها را درک کرده بود. از همین رو بود که مسائل و دغدغه‌هایش در مواجهه با ایران و فرهنگ ایرانی از اساس جنسی دیگر داشت. زیست پرتالطم و تجربه‌های کاری و تحصیلی‌ای که در طول زندگی از سر گذرانده بود البته در این نوع نگاهش به جهان خالی از نقش نبود. سال ۴۱ وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تهران شد و بعد از دو سال، رشته‌اش را تغییر داد و جای خود را در کنار دانشجویان زبان و ادبیات فارسی پیدا کرد. با هم‌دوره‌هایی مثل بهاء‌الدین خرمشاهی، سعید حمیدیان و حسن انوشه. سال ۵۲ فوق‌لیسانس علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی از دانشکده علوم تربیتی دانشگاه تهران گرفت و در کتابخانه ملی ایران مشغول به کار شد.